

AZ IGAZI STRAND

Beszélgetés Hajós Alfréddal

Miután meghallgattuk angoloktól, franciáktól, németektől, hollandoktól, finnektől, sőt délamerikaiaktól is, hogy milyen nagy-szerű város vagyunk s ezt magunk is valljuk, most úgy négy szemközt beszéljünk kicsit őszintén a hibákról is. Beszéljünk Budapest strandkultúrájáról.

Az idegeneknek minden okuk megvan rá, hogy el legyenek ragadtatva. Amit látnak, az tényleg szép és arra a rövid időre, amit egy-egy idegen Budapesten tölt, nem lütköznek ki a hibák. De — vannak ilyenek! Beszéljünk erről a kérdéstről Hajós Alfréddal, a fedett uszoda tervezőjével, aki azóta egész sorát építette országszerte a legszebb strandoknak. Beszéljünk erről a kérdéstről annál is inkább, mert a strandok alapfeltétele hiányzik Budapesten. A strand öse ugyanis a tengeri strand, amelynek enyhe lejtése módot ad arra, hogy az ár-apály több száz méteres sávon megtisztítsa a fővenyt a rákerült szennytól. Beszéljünk annál inkább, mert nálunk még csak tóparti strandok sincsenek, amelyek ugyan kevésbé tiszták, mint a tengeri strand, de azért a különböző helyekről beléjük áramló hatalmas víztömegek aránytalanul nagyobbak annál a szemnyél, amelyet a por, az emberek vagy az állatok fürdése jelent. Nálunk ugyanis — Budapestről beszélünk — sem egyik, sem másik nem található, nálunk mesterséges strandok vannak. A napimadás és annak felismerése, hogy a nap sugarai nemcsak a bőr edzését, hanem a bőrtől át a test higiéniáját is szolgálják, igen sok strandfürdő létesítését hozta magával. De a mesterséges strandok régebbi elgondolása nem felel meg a célnak, mert nem más, mint rossz utánzása a tengeri strandnak.

— Ön tanulmányozta ezt a kérdést, a legújabb időkben épített strandokat — fordultam Hajós Alfréd műépítészhez — azt hiszem hasznos munkát végeznek, ha beszélnek ezekről a kérdésekről. Annál is inkább, mert alig két hete éppen az Ujság hasábjain nyilatkozott Rakovszky Iván, a Közmunkatanács elnöke, hogy a margitszigeti új strandfürdő létesítéséhez angol tőke jelentkezett és a megvalósítás a küszöbön áll.

A veszedelmes homokstrandok

— Hát induljunk ki abból a tényleg fennálló megállapításból, hogy a régebbi mesterséges strandok rosszak, mert a tengeri strandok utánzásai. Ez csakugyan így van. Homokfelületekkel akarták pótolni a tengeri fővenyt, a jobb strandok rostált, érdes dunahomokkal, a kevésbé finnyások pedig agyagos, tehát port okozó bányahomokkal. A homoknak — noha hiányzott az ár-apály automatikus tisztító mechanizmusa — egy teljes szerezni kellett állnia. Ezt hiába forgatják, hiába gereblyézik, locsolják vagy szitálják, a homokba akadt organizmusok veszedelmes bőrbajokat okoztak és okoznak. Arról nem is beszélünk, hogy az eldobott zsiros papírok, gyümölcsesutkák és cigaretta-vegek milyen degusztáló hatást gyakorolnak a fürdőzőkre.

— És ekkor még nem is beszélünk a fegyelmezetlen Pestiékről, akik homokos lábbal és testtel mennek a vízbe!

— Ugy van! És ezzel a vízzel nemcsak bepiszkitják, hanem a homokkal magukkal hozott organizmusokat a fürdővízbe tenyésztik, ahol további rothadást és szennyet okoznak. Egy ilyen homokstrand tehát, ahelyett hogy az egészséget szolgálná, a nyálkahártyák fertőzését, szemgyulladásokat és ekcemákat idéz elő.

— Ez az, amire már valamennyien rájöttünk. Ki a maga bőrén, ki a szomszédján. A kérdés éppen az volna, hogy milyennek kell lennie annak a modern strandnak, amelyik mindezt kiküszöbölne!

Gyepstrandé a jövő

— Eddigi tapasztalataink szerint az egészséget egyedül a jól kezelt és jóminőségű gyepstrand szolgálja. Azonkívül a zöld szín szépségével, a fű üdőségével és állandó hűvösségével a szervezetre és a közérzésre is kedvező hatást gyakorol.

— Ön tehát homokstrandot nem csinál?

— Azokon a strandokon, amelyeket az utolsó esztendőben én terveztem, a homoknak már igen kevés szerep jut.

A svábhegyi uszoda strandja tiszta gyep, melynek sötétzöld felületében elhelyezett piros-sárga, piros-kék és sárga-kék csíkozású nyugágyak, ernyők és kerítutorok elbájoló színharmóniát teremtetek. A hely nagyságához arányosan épített medence méretei sem túrték volna, hogy homokstrand legyen körülötte, mert az gyors bepiszkolódásával eltüntette volna a víz legvonzóbb hatását, ami ma ragyogó tiszta, tengerzöld színben játszó medencéjével kivált. A Balassagyarmaton épített strand is négy-ötöd részében gyepes. A legújabbban megnyitott Pünkösdfürdő körülbelül huszonöt ezer négyszögölnyi területén pedig a homoknak mindössze hatszáz négyszögöl jutott.

— Ez is sok, ha veszedelmes!

— Mit csináljak, ha még mindig akadnak homokrajongók? Egyébként gyermekjátszóhelyül a homok puhasága tényleg alkalmasabb, mint a gyepstrand.

— Az a kérdés, hogy anyagilag nem ró-e nagyobb terhet a gyepstrand létesítése a vállalkozókra?

— Ellenkezőleg. A homokstrand a megforgatással, szitálással és a cserével üzemeltetések szempontjából sokkal nagyobb költséget jelent, mint a gyepstrand.

Miért fáradunk el a pesti strandokon?

— Az okát e pillanatban nem tudnám megmagyarázni, de én mindig úgy érzem a strandon, hogy valami hiba van, mert fárasztóan hatnak, ahelyett, hogy felüdítenek a testet.

— Ugy van. Az ok azonban nagyon egyszerű. A mi mesterséges strandjainkon hiányzik a tengerparti állandó szellő, mely felfrissíti a fürdőzőt.

— Mivel lehetne ezt pótolni?

— Vegetációval! Árnyékos helyek megteremtésével. A mesterséges strandon dus lombozatu fákra van szükség, ahol az árnyékos, hűvös és a napos, meleg levegőtömegek érintkezése állandó légmozgást idéz elő. Erre egyébként azért is szükség van, mert festőibbé teszi a strandot, tehát az idegek szempontjából is jótékony hatása.

— No én nem hiszem, hogy olyan kedvezően befolyásolná a hangulatot, amikor a dus lombozatu gesztenye és diófák a groteszkül ható piszkos homoktengerből emelkednek ki!

— Éppen ezért kellene a gyepstrandok.

— Talán nézzük sorra a budapesti strandokat!

— Ezt azzal a megállapítással kezdhethetjük, — jaj, az idegenek meg ne hallják —, hogy a fővárosnak nagy tömegek befogadására alkalmas, higiéniaiilag és esztétikailag tökéletes strandja nincs.

A pesti strandok

— Nohát, a festői háttérű Gellért Hullámfürdő igazán szép!

— De szűk határok közé szorul és nem tudja nyújtani a mozgási szabadságnak azt az érzését, amit egy strandnak nyújtani kell.

— S a Széchenyi-fürdő?

— A Széchenyi-fürdő egy agyontagozott, műkökéjébe szorított, ezernyi meredv oszlopkövézával, nyugtalanító szobrokkal körülhatárolt épület, amely ugylátszik, versenyre akar kelni a természet bizarr pompájával. Csak éppen annak könnyed változata, istenalkotta művészi kialakítása hiányzik. Higye el, kérem, ez már fantasztikus. Hogy miért kellett olyan pompás környezetben, mint a Városliget gazdag vegetációja, az uszodát köépitményekkel zárnai el a természet szépsége elől, azt az Isten sem érti meg.

Az új Palatinus

— Ön szerint ideálisan alkalmas terület hol van Budapesten mesterséges strand céljaira?

— Természetesen a Margitszigeten.

Ilyen célra mindig az a terület a legalkalmasabb, amelyeket széles vízfelületek határolnak, ahová tehát a bérházak és gyárak füstje, az ut pora nem ér el. Itt az évszázados park dus lombozatu árnyékában, egy bővizű, gyógyhatású, forrásvíz által táplált strand, nemcsak gyógyhatásával, hanem a páratlanul szép környékével is a világ egyik legszebb strandfürdője lehetne. A sziget központi fekvése lehetővé teszi mindenkinek, hogy azt megközelítse, tehát egyrészt üdülőhelye lehetne a főváros lakosságának, másrészt páratlan látványossága a mindinkább nagyobodó idegenforgalomnak.

— Node, ha már a szigeten tartunk, akkor dőlünk meg egy szóra. Remélhetőleg nem olyan strandot akarnak építeni, mint a jelenlegi. Ezen a primitív strandon szinte menekülve rohan a fürdőző a hatalmas homokterületek elől az árnyék felé.

— És nem talál, — szól közbe Hajós Alfréd. — Van ott hiba több is. Éppen elegendő. Hogy egyebet ne mondjak, az öltözőhelyiségek kialakítása. De a medencék szerkezete sem elégíti már ki a higiéniát kívánó emberek igényeit. A Közmunkák Tanácsa és a Margitszigeti Gyógyfürdő igazgatósága éppen ezért foglalkozik már évek óta egy új, modern strandfürdő építésének kérdésével.

— Ha jól emlékezem, öt esztendővel ezelőtt a fedett uszoda megtervezése idejében a területet és vizet rendelkezésre bocsátó Margitszigeti Gyógyfürdő igazgatóságának első kikötése az volt, hogy a későbbi milióbe a monumentális épület harmonikus elhelyezést találjon. Ezek szerint akkor önnök valószínűleg kellett egy tervet készítenie, hogy ezt miképpen képzei el?

— Én még a fedettuszoda tervének kidolgozása előtt csináltam egy általános diszpozíciót. Ennek alapján véglegesítették a fedettuszoda elhelyezését is. Azóta is állandóan foglalkoztatott az új Palatinus-strand létesítésének a gondolata, külföldön szerzett tapasztalataim alapján alakítottam ki a tervezetet és azokat a bérletre pályázó eddigi tőkeérdekeltségek mind reális kalkulációjuk alapjául tekintették.

12 emeletes weekend torony

— Hány fürdőzőre méretezte?

— Természetesen, tizenötezerre. Nézze, itt a feltöltött napos területen lennének a különböző medencék. 1280 kabin, 5184 öltözőszekrény, 9408 fogasöltöző teljes kihasználásával egyszerre 15.872 személy fürödhetne itt, tehát akkora, hogy még egy kánikulai megrohanás esetére is elegendő. A dunai sétány mellett északra a fedettuszoda épületétől építeném meg a vendéglőt. Természetesen, a vendéglőt is, öltözőket is lapos tetővel, a napozóknak.

— De mi ez a torony itt a strandtelep közepén?

— Ez egy tizenkét emeletes toronyház, melyben hatvan erkélyes week-end szoba lenne. A szobák közül ötvennek keleti vagy déli part felé néző ablaka van és csak tíz szoba kerül az északnyugati oldalra. De ennek az épületnek lehetne még egy hasznát venni. Ugyanis negyven méter magasságra emelkedik ki a terep nivójából és így kitűnően lehetne értékesíteni egyrészt a fürdőtelep reflektorok kivilágítására, másrészt tűzijátékok rendezésére.

— S a medencék?

— Az árnyas fák alatt helyezném el a két thermál-medencét. Külön egyet a nőknek és külön egyet a férfiaknak. Tervem szerint a két medence a női és férfiföltözőből, hűvös időjárás esetén jutott földalatti folyosókon közvetlenül is megközelíthetők.

— S mi ez itt, a nyílt részben?

— A 150/30 méteres vasbeton strandmedence. Látja, kérem, kétoldalt lépcsőzetes a kiképzése, hogy le lehessen ülni a vízben. A két végén ezek a félkörök a gyermekmedencék, amelyek szintén körlepcsővel készülnek, itt hetven centiméter lenne a legnagyobb mélység.

— És a dunaparti sétány közelében ez itt micsoda?

— Egy hullámfürdő és egy versenyuszoda. Háromméteres ugróállvánnyal.

— A mai Palatinus-strand egyik legrettegettebb tulajdonsága, hogy míg az ember az egyik medencéből eljut a másikba, a homokban hőlágosra égíti a lábát. Remélhetőleg itt nem így lesz?

— Nem. Az öltözőépületek és a különböző medencék egymásköztli forgalma megfelelő szélességű járdákon bonyolódik le. De különben is a fürdőtelep területe két csoportra oszlik: A befásított rész, tehát a fürdőépület három szárnya, valamint a gyerekmedence déli félkörét érintő vonal által határolt rész gyepes terület lesz. Csak az északi rész két medence közötti része lesz gyepsávval keretezett homokstrand s ez is fel nem kavarható, porfelhőt nem okozó, nehéz és higiénikus tisztaságu szűrt dunahomokkal lesz 25—30 centiméteres vastagságban beterve.

Egy pillanatig hallgat.

— Ha a terv megvalósul...

Ime a jelen — és ime a jövő. Reméljük, hogy a jelenből hamarosan múlt lesz és megvalósul ez a terv, mely az idegenforgalom szempontjából egészen rendkívüli mértékben emelhetné Budapest vonzóerejét.

VÁNDOR KÁLMÁN.